

העם

ערת השבוע

מי זאת אסתר בריים? כל ישראל שאלה השבוע שאלה זו. כי חזר האלמונית הפכה הישראלית המפור- יניים פאריסאי, נאסרה בצרפת והואשמה מזלוי תפקיד מרכזי באיסוף כספים למען לחמת-השיחרור האלגיריית.

בטחוניזם ושמתה של מפי"ם

אהרון כהן לא הואשם בריגול ולא הור- ע בו — לפי המובן המקובל שיש למילה יגול" — אצל כל אדם נורמלי בישראל.

זכריה מפי"ם אהרון זרביקה כהן המפגנה הצביעה בעד

כר אינפורמציה סודית כשהי לטוכן זה. לא אשר הוכח הוא כי מסר למדען זר ידי- ית על הרקב הפעולה השמית ומטרותיה — יעות שהועמדו לרשות הכל מעל עמודי עולם היה. אם מסר כהן לאותו זר ידיעות סודות, יתכן מאד כי גם אלה היו בתחום אינפורמציה הגלויה והידועה לכל.

שעת הכושר. הנוסח המקורי של ה- ון הוגש עליידי היועץ המשפטי דאז חיים רק, עוד בראשית 1953. הוא עורר סערה יבורית. בשורה הראשונה של הלוחמים נדו עמל העולם הזה, שפירסם על שערן מונה של חיים כהן, כשהוא חוסה בכל מודת-החלייה. העתון הסביר באריכות וב- רטרטות את המשמעות הנוראה של כל אחד ון הסעיפים (ובכללם הסעיפים שהביאו ל- רשעת אהרון כהן), וטען כי חוק זה יאפי- זר לממשלה לכלוא כל מתנגד פוליטי.

שעת הכושר לא איחרה לבוא ממש ל- חרת מבצע-סיני. לא היה שום נושא אחר לבדו שהעסיק את הצבור ואז הניחה ממשלה על שולחן הכנסת נוסח חדש של חוק. עתה נקרא שמו "חוק דיני עונשין בנד וריגול".

ח"כ מקי אסתר וילנסקה, היחידה שיצאה מכלל זה, שוסעו והופסקו באבצע עליידי הישבת-ראש. שני דוברי מפי"ם בחיכות מתחו ביקורת חלושה ועדינה על כמה פר- טים, אך לא הזכירו אפילו את הסעיף בדבר "מגע עם סוכן זר".

ועק או ח"כ מקי משה סנה: "אינכם יודעים נגד מי יופנה החוק! זה כבר קרה לא פעם בהיסטוריה שמחוקקים חוק, ואין יודעים נגד מי! אינכם יודעים נגד מי יפעל חוק זה!"

שיסע אותו או ח"כ חרות המנוח, הד"ר שמשון יוניצ'מן, באירוניה: "אבל אתה יודע נגד מי?" ואכן — כל חברי הבית היו משוכנעים, כפי שמסתבר מפרטי התיכוח, כי החוק מכון נגד הקומוניסטים בלבד. הזעקה נפלה על אוזניים ערלות.

ב-24 לנובמבר 1956 הועברה הצעת ה- חוק לחקוקה, כשמפי"ם הצביעה בעד. רק מקי לבהדה תבעה החזרתה לממשלה. "תוכיח שאינך גמול!" ההמשך בא בסוף יולי 1957. ההיסטוריה של הפעם עברה חלפה. למרות זאת לא גילו גם הפעם הח"כים אומץ-לב רב יותר. החוק הבודני ביותר במדינה, התואם לפרטיו רודנות פא- טיסיטית או סטאליניסטית, זכה לדיון קצר- יחכית, איש ומנומס, כאילו דובר במחירי החלב. איש לא רצה לריב את ריב האזרח עם מנגנון-החוקשן.

ההצעת החוק לתקון דיני עונשין (בטחון המדינה). כפי שנקרא עתה, הוגשו למעלה מ-30 הסתייגויות מכל הסיעות, כולל מפי"ם. גם לסעיף 24 ("מגע עם סוכן זר") הוגשה הסתייגות של מפי"ם. אך מפלגתו של אהרון כהן הציעה את הנוסח הבא: "קיים אדם מגע עם סוכן זר, וידע או הצטרך לדעת שהוא סוכן זר, ואין לו הסבר סביר למגע זה, ינוס — מאסר עשר שנים." גם אילו נתקבל דינו זה, לא היה הדבר משנה במאומה את משפטו ופסק-דינו של אהרון כהן.

הצעת מפי"ם לא נתקבלה, ועל כן היא לא הצביעה בשלב זה בעד הסעיף שנתקבל. בוויכוח עצמו נאמרו כמה דברים נבואיים — אך לא מצד דוברי מפי"ם, שלא גילו כושר זהב בהודמנות זו. טען משה סנה: "חוק זה) משאיר שטח פתוח לשרירות, לסובייקטיביות, ליחס לא-שווה, ליחס פוליטי נקמני כלפי יריבים פוליטיים פנימיים... אם כי חבר-הכנסת ארנוב טיח את דברי האשם כלפי הקומוניסטים, לא ידוע מי יישפט לפי חוק זה!"

חרף עוד יותר ח"כ חרות, מנחם בגין: "אני חושב שהדבר מסוכן מאד. אנתנו מנסים בזה לתת בטחון למדינה על- ידי פגיעה בבטחון אזרחיה... בכל יום נפ- גשים אזרחי המדינה עם סוכנים זרים, עם אנשים העלולים להיות סוכנים זרים... איננו מעוניינים שיופעל סעיף בחוק שלפיו מאות אזרחים, אולי אלפים, יהיו עלולים בכל רגע להיות נתבעים לדון, ואחר כך — תוכיח שאינך גמול!"

34 נגד 4. ההכרעה באה למחרת היום, כאשר החוק כולו הועמד להצבעה שלישית וסופית. בעת מאורע מחפיר וגורלי זה ניכחו באולם בסך הכל חמשים חברי כנסת. למעלה מחציתם חברי הכנסת סברו כי החוק שבא כאילו לשמור על בטחון המדינה אינו חשוב עד כדי להצדיק את נוכחותם. רק 4 ח"כים, אנשי מקי, הצביעו נגד החוק. 34 ח"כים — וביניהם כל ח"כי מפי"ם — הצביעו בעד החוק, למרות שהסתייגו- יתיהם הקטנות לא נתקבלו. בזאת קיבלה מפי"ם את מלוא האחריות המוסרית והפוליטית לחוק זה, על כל סעיפיו.

שונה לגמרי מצבם של ח"כי חרות. כל חברי סיעתם — 12 במספר — נמנעו בעת ההצבעה. הסביר אז מנחם בגין, מעל במת הכנסת: "מה פירושה של הימנעותנו? פירו- שה... שלבני רוב הסעיפים אנו נותנים את הסכמתנו, אולם לגבי סעיפים מסויימים אנו מראים את התנגדותנו. ועל פי הנוהג הפרלמנטרי הנוכח, הרי במקרה כזה סיעה נאמנה: פטריוטית — מנעת".

למען הקנוניה

פתע, בשבוע האחרון, החל הערפל הסמיך להימוג. אי-הבהירות המזורה, ששררה ביחסיה של ממשלת ישראל כלפי הסיעות השונות הלוחמות בצרפת ובאלגיריה החלה מתגפת.

משך חודשים נראה היה כאילו אין בכלל קו לממשלת ישראל לגבי מאבק זה. בשעה שמלחמת-השיחרור האלגיריית התקרבה לסופה, צעד אחר צעד, בלטה אי-פעילות בירושלים. היה ברור לכל כי ברגע שיחתם הסכם בין אלגיריה החופשית לבין צרפת, תהיה צרפת מעוניינת לרכוש מחדש את לב מליוני המוסלמים בצפון-אפריקה, וכי באותה שעה יעלמו רוב הגורמים שהביאו את צרפת לכלל בריתה עם ישראל.

כך הסתמנה האפשרות הקרובה כי עמוד-התחך של מדיניות הכת הבטחוניסטית בישראל — ברית ישראל-צרפת נגד הערבים — יתמוטט.

השבוע נתברר, בפעם האחרונה, כי דויד בן-גוריון ועוזריו לא עמדו מול אפשרות זו באפס מעשה. להיפך, הם נקטו בהסתר פעולה פולי- בית מסועפת כדי למנוע אפשרות זו.

ב חודשים האחרונים בלטו כמה וכמה עובדות, שלמראית-עין, מפאת הערפל שאסף את הפרשה כולה, לא היו קשורות זו בזו. אף נדמה היה כי הן סותרות זו את זו, וכי ממשלת-ישראל אובדת-עצות.

בין היתר, בלטו העובדות הבאות: • עוזני צרפת, וכראשם השבועון רבי-האינפורמציה להקאנאר אנשיינה (הברחו הכבול). טענו כי שליחים של מנגנון-החושך הישראלי בילו כמה שבועות באלגיריה, כאורחי מפקדת המחתרת הפאשיסטית אראה-אס (העולם הזה 1269).

• בשורת התנקשויות מתוכננות, קטל האראה-אס כמה מן האישים הבולטים של יהדות אלגיריה, שהטיפו לשלום בין אלגיריה וצרפת. בין ההרוגים: עסקנים בולטים של הקהילות היהודיות, מנהיגי יהודי סוציאליסטי.

• גם הפל"ן וגם האראה-אס הודיעו, כי קיים באלגיריה ארגון צבאי יהודי, המשתתף פעולה עם האראה-אס, והכפוף להשפעתו. ארגון זה נרמ כמה פעמים להחומות דמים באוראן ובמקומות אחרים, בהרגו עובדי-אזרח מוסלמיים, בהתנפלו על שכינות מוסלמיות ובהציתו חנויות מוסלמיות.

בעוד הפל"ן היה מוכן להניח (במגעו עם מוסדות יהודים, וגם בשיחה עם עורך העולם הזה) כי הארגון היהודי נפל לידי האראה-אס במקרה, שלא באשמת ישראל, טענו דהקא בטאני האראה-אס כי אין זה כך, וכי הארגון הוקם מלכתחילה כדי לשרת את ענייני "אלגיריה הצרפתית".

• בעוד שמעון פרס נוסע תכופות לצרפת כדי לנהל שיחות חשאיות עם חוגים ממשלתיים שם, נתהדקו יחסים בין ממשלת ישראל לבין אישים מסויימים, וביניהם מי שהיה שגריר צרפת בישראל, אויף-פיאר זילבר. איש זה, שסולק עליידי דה-גול מפני שהגנו אחת הדמויות החשובות ביותר במחנה הפאשיסטי הצרפתי לנהוג בישראל מיחס מיוחד גם בעניינים עסקיים, וקשור בזכיון שקיבלה לא מכבר חברה צרפתית בשטח הרדיו והטלפוניה בישראל. יתר על כן, בפאריס ידוע כי שגריר ישראל שם, ואלטר איתן, מבלה לעתים קרובות את סופי-השבוע בחילתו של זילבר. אין זה רגיל כי שגריר מפגין בפומבי את ידידותו לאחד מראשי האופוזיציה הקצונית בארץ כהונתו.

על רקע זה יש להזכיר כי בשעתו הודיעו הגנרלים המורדים באלגיריה, בתום כשלוש נסיון-ההפיכה שלהם נגד דה-גול, כי קיוו להשיג עזרה משלוש מדינות: ספרד הפאשיסטית, פורטוגל הפאשיסטית וישראל.

• אחד העתונים החשובים ביותר בצרפת פיגארו, פירסם ראיון עם ראש ממשלת ישראל, בו יצא בן-גוריון בגלוי ובחריפות למען רעיון חלוקת אלגיריה, תוך גירוש הערבים מן השטח שיוחזק עליידי ה"לא-מוסלמים" (היינו: הצרפתים והיהודים). בעת פירסום הראיון, ידוע היה כי הנשיא דגול מתנגד להצעה זו בחריפות.

השבוע פירסם אותו עתון עצמו ידיעה סנסציונית של סרג' ברומי ברגה, בו הודיע כי יחידות-הקומנדו היהודיות באלגיריה מודרכות עליידי ממשלת ישראל, וכי הן משתפות פעולה עם אנג' מפויים של האראה-אס, החותר לחלוקה (ראה מסגרת).

דובר ישראל הכחיש, כמובן, שיש קשר בין ממשלת-ישראל לבין הארגון הצבאי היהודי באלגיריה. ברומברג, מחשובי העותנאים בצרפת, נחשב לדובר בלתי-רשמי של משרד-הבטחון הצרפתי. בספרו, סודות המסע לסואץ, פירסם בשעתו גירסת הצבא הצרפתי לגבי מיבצע סיני-סואץ, בחשפו לראשונה את הפרטים הסודיים על שיתוף-הפעולה הצרפתי-ישראלי שהפכו בינתיים נחלת-הכלל (למרות שהוכחשו, תחילה, נמרצות עליידי ממשלת ישראל).

א יך אפשר ליישב ידיעות אלה: לכאורה, יש כאן סתירות רבות. כיצד יתכן שישראל תומכת באראה-אס, או בחלק ממנו — בעוד היא מקיימת יחסים ידידותיים ביותר עם ממשלת צרפת, אותה ממשלה אשר האראה-אס רוצה להפילה? כיצד יכולה ישראל לקיים קשרים בעת ובעונה אחת עם דה-גול ועם זילבר? כיצד היא יכולה לתמוך בחלוקה — בעוד דה-גול מתנגד לרעיון זה בחריפות?

אולם הגילויים הטיינים, שנתפרסמו בימים האחרונים בעתוני צרפת על ההסתתחות המנימית בממשלת פאריס ובאלגיריה — יוצרות בפעם הראשונה תמונה ברורה.

מסתבר שאין כאן סתירות — אלא קו ברור ונועז של ממשלת ישראל, אולי המיבצע הנועז ביותר שלה מאז מיבצע-סיני. ואמנם, הקו החדש הוא המשיך ישיר של הקו שהוביל לאותו מיבצע — הן בתוכנו והן בקרעו האיש.

כי הנה מתברר שקיימת בצרפת קנוניה סודית נגד השלום ובעד החלוקה. קנוניה זו אמנם מכוננת נגד הנשיא דה-גול אישית, אך חלקים חשובים של ממשלת צרפת, ובעיקר של מערכת-הבטחון הצרפתית, שותפים לה.

הקו של דה-גול הוא: לשים קץ למלחמת-אלגיריה עליידי הענקת עצמאות לאלגיריה השלמה, מתוך בטחון שזו תישאר ירידה מדינית וכלכלית של צרפת.

הקו של הפל"ן הוא: כניל בדיוק. התיכוח בין דה-גול והפל"ן, המונע כרגע את השלום, הוא רק בשטח הביצוע. דה-גול רוצה להשאיר את השלטון המעשי בידי הצבא הצרפתי במשך תקופת-המעבר, והפל"ן חושש כי זהו טכסיס של דה-גול שישים לאל את ביצוע ההסכם אחרי שתושע הפסקת-האש.

הקו של הנהגת האראה-אס הוא: להשאיר את השלטון הצרפתי בכל אלגיריה על כנו, להמשיך במלחמה, לאפשר לצבא הצרפתי לזכות בנצחון עליידי אמצעים קיצוניים.